

**7. EDYCJA FESTIWALU PROJEKTOWANIA MIASTA
WARSZAWA W BUDOWIE
SPÓR O ODBUDOWĘ**

10 października – 10 listopada 2015

Otwarcie festiwalu: 10 października, godz. 20.00

Wystawa „Spór o odbudowę”

otwarcie: 10 października, godz. 20.00 (wstęp za okazaniem zaproszenia)

d. budynek IX LO im. Klementyny Hoffmanowej

ul. Emilii Plater 29

Wystawa „Radykalne nauczanie”

otwarcie: 12 października, godz. 18.00

pawilon wystawowy Wydziału Architektury Politechniki Warszawskiej

ul. Koszykowa 55

Wystawy czynne: wtorek - niedziela 12.00-20.00

Tematem tegorocznej, siódmej edycji festiwalu Warszawa w Budowie – organizowanego przez Muzeum Sztuki Nowoczesnej i Muzeum Warszawy – jest spór o powojenną odbudowę stolicy. Siedemdziesiąt lat temu podjęto wizjonerską decyzję o przywróceniu miasta do życia, choć nie o odtworzeniu jego kształtu sprzed zniszczenia. Do dziś żyjemy w mieście, któremu formę nadali ówcześni politycy i planiści. Tamtej koncepcji i jej współczesnym konsekwencjom poświęcona jest główna wystawa festiwalowa „Spór o odbudowę” w dawnej szkole przy ulicy Emilii Plater 29. Towarzyszy jej wystawa „Radykalne nauczanie”, prezentowana na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej, która stanowi punkt wyjścia do refleksji na temat edukacji architektonicznej w Polsce i sposobu przygotowania do pełnienia zawodu kolejnych pokoleń architektów, którzy w przyszłości, podobnie jak ich poprzednicy z czasu odbudowy stolicy, będą mieli znaczący wpływ na architektoniczny i urbanistyczny kształt naszego miasta.

Od czasu historycznej decyzji o odbudowie Warszawy minęło dokładnie 70 lat, a w spór o kształt odbudowy obróconego w gruzy miasta włączają się z niestąbnym zaangażowaniem kolejne pokolenia, wnoszące własną perspektywę i bagaż aktualnych doświadczeń – takich jak współczesny kryzys własnościowy, związany z nieuregulowaną repriwatyzacją gruntów. Dyskusja o ewentualnej odbudowie Pałacu Saskiego czy popularność cyfrowej animacji „Warszawa 1935” wskazują, że coraz mocniejsza staje się tendencja do mitologizowania obrazu przedwojennej Warszawy. Jesteśmy świadkami kolejnej odsłony dyskusji między miłośnikami miasta zabudowanego głównie kamienicami czynszowymi i nowej stolicy, zaplanowanej po 1945 roku z uwzględnieniem idei Ruchu Nowoczesnego w architekturze. W dyskusji mierzą się ze sobą sentymentalnie traktowany mit „Paryża Wschodu” i punkt widzenia planistów, dla których odbudowa Warszawy była wychodzeniem z kryzysu. Urbanisci skupieni w Biurze Odbudowy Stolicy za priorytet uznawali uruchomienie infrastruktury i urbanistyczne poprawienie miasta, nie troskę o poszczególne budynki. Wykorzystywali zdobyte w międzywojniu umiejętności zawodowe i aktualną wiedzę o mieście.

Jedną z najczęściej dziś podnoszonych konsekwencji takiej, a nie innej wizji odbudowy jest dekret komunalizacyjny z października 1945, zwany popularnie dekretem Bieruta. Z jednej strony przejęcie przez miasto gruntów umożliwiło odbudowę i działania na wielką skalę, budowę dróg i rozwijanie transportu publicznego, z drugiej zaś zamroziło do naszych czasów chaos własnościowy, owocujący dziś dziką repriwatyzacją i ogromnymi kosztami planistycznymi, ekonomicznymi i społecznymi, ponoszonymi przez warszawiaków. Reakcją na to są ruchy lokatorskie, debata na temat własności prywatnej oraz niewystarczającej polityki mieszkaniowej państwa.

Wystawa, objaśniając założenia odbudowy, pomaga zrozumieć współczesne miasto jako całość i zastanowić się nad jego przyszłością. To zaproponowany wtedy pomysł na Warszawę sprawił, że dziś spełnia ona swoje stołeczne funkcje, odzyskała mieszkańców i otrzymała nowe architektoniczne oblicze. Na przykładzie odbudowy ul. Nowy Świat oraz przebiegu ul. Marszałkowskiej wystawa prezentuje powiązanie planów odbudowy z myśleniem awangardowym. Swoje miejsce na ekspozycji ma rekonstrukcja zabytków, zachowanie Skarpy Warszawskiej jako zielonego centrum miasta oraz kwestia poprawy sytuacji mieszkaniowej i alarmujących statystyk międzywojnia. Wystawa pokazuje też kształtowanie przestrzeni publicznych i terenów otwartych, z których do dziś korzystamy.

Wystawa „Spór o odbudowę” mieści się w dawnym budynku Liceum im. Klementyny Hoffmanowej przy ulicy Emilii Plater 29, projektu Jerzego Baumillera, jednego ze współautorów odbudowy Warszawy. Autorem koncepcji architektury wystawy jest Maciej Siuda. Na wystawie prezentowane są prace współczesnych artystów, obrazy z Muzeum Zamoyskich w Kozłowie oraz archiwalia ze zbiorów Narodowego Archiwum Cyfrowego, Archiwum Państwowego w Warszawie i Muzeum Warszawy, które jest jednym z organizatorów festiwalu.

Wśród 75 eksponatów ze zbiorów Muzeum Warszawy znajduje się spuścizna po jednym z najważniejszych projektantów powojennej odbudowy Warszawy, Zygmuncie Stępińskim. Na wystawie prezentowany jest unikatowy zespół jego prac dotyczących ulicy Nowy Świat. Są to zarówno rysunki pokazujące projekty odbudowy historycznych kamienic przy Nowym Świecie, jak też nowe projekty zagospodarowania zapleczy po stronie wschodniej i zachodniej oraz projekt przygotowany w pracowni Biura Odbudowy Stolicy, na którym można zobaczyć czerwoną linią wyrysowany nowo projektowany przebieg przedłużenia ulicy Marszałkowskiej ku północy. Linia przecina dawną zabudowę miasta m.in. tereny getta, pokazując totalną urbanistykę pierwszych lat odbudowy. Na wystawie prezentowane są także prace Eugeniusza Arcta oraz Edmunda Bartłomiejczyka ilustrujące „morze ruin”.

Druga z festiwalowych wystaw, prezentowana w pawilonie wystawowym Wydziału Architektury Politechniki Warszawskiej, zatytułowana „Radykalne nauczanie”, jest przeglądem najciekawszych postaw w nauczaniu architektury i urbanistyki. Przygotowana przez zespół doktorantów Wydziału Architektury Uniwersytetu Princeton pod kierunkiem prof. Beatriz Colominy prowokuje do debaty o współczesnej kondycji edukacji architektonicznej w Polsce i do przyjrzenia się kształceniu profesjonalistów, którzy — podobnie jak ich poprzednicy z lat odbudowy Warszawy — w przyszłości będą mieli istotny wpływ na kształt naszego miasta.

Tematem wystawy są eksperymenty dydaktyczne, które odegrały kluczową rolę w ewolucji dyskursu i praktyki architektonicznej w drugiej połowie XX wieku. Wychodząc od łacińskiego *radix*, odnoszącego się do korzeni, fundamentów czy pochodzenia rzeczy, badacze używają słowa „radykalne” do określenia działań, które znacząco wpłynęły na kształt powojennej architektury, wstrząsając fundamentami dyscypliny i podważając leżące u jej podstaw założenia. Były to często działania pojawiające się na marginesach instytucji, mające jednak długofalowy wpływ na sposób nauczania. Wiele dzisiejszych działań na polu edukacji architektonicznej opiera się na modelach wprowadzonych przez te eksperymenty.

Wcześniejsze odsłony wystawy „Radykalne nauczanie” były prezentowane podczas 3. Triennale Architektury w Lizbonie (2013) i 14. Biennale Architektury w Wenecji (2014), gdzie wystawa ta została nagrodzona specjalnym wyróżnieniem. Odsłona warszawska została uzupełniona o sylwetki najważniejszych pedagogów architektury i urbanistyki z Polski i z Europy Środkowej i Wschodniej.

Program wydarzeń towarzyszących umożliwi poszerzenie wiedzy o najciekawszych problemach pojawiających się na festiwalowych wystawach dzięki spotkaniom i warsztatom z współtwórcami ekspozycji – międzynarodowym gronem architektów, urbanistów i teoretyków architektury. Szczególne miejsce będą miały trzy szkoły zajmujące się różnorodnymi badaniami współczesnych miast – Szkoła Architektury, Dizajnu i Inżynierii Cywilnej ZHAW w Winterthur, Wydział Architektury Uniwersytetu Princeton oraz obchodzący w tym roku swoje stulecie Wydział Architektury Politechniki Warszawskiej.

Pełen opis wystaw i wydarzeń towarzyszących jest na stronie www.warszawawbudowie.pl

Wystawa „Spór o odbudowę”

Kurator: Tomasz Fudala, Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie

Współpraca kuratorska: Szymon Maliborski, Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie

Architektura wystawy: Maciej Siuda

Projekt graficzny: Piotr Chuchla

Produkcja: Joanna Trytek i Julia Missala z zespołem Muzeum Warszawy

Wystawa „Radykalne nauczanie”

Kuratorzy: Beatriz Colomina i Evangelos Kotsioris

Współpraca kuratorska: Britt Eversole, Ignacio G. Galán, Anna-Maria Meister, Federika

Vannucchi i inni doktoranci Wydziału Architektury Uniwersytetu Princeton

Współpraca ze strony festiwalu Warszawa w Budowie: Aleksandra Kędziorek

Architektura wystawy: Cristóbal Amunátegui i Alejandro Valdés, Amunátegui Valdés architects

Projekty graficzne: Pablo González, Smog

Koncepcja platformy multimedialnej: dpr-barcelona, Ethel Baraona i César Reyes

7. edycja festiwalu projektowania miasta Warszawa w Budowie została zrealizowana dzięki wsparciu finansowemu Miasta Stołecznego Warszawy

Partnerzy Festiwalu Warszawa w Budowie:

Wydział Architektury Politechniki Warszawskiej

Wydział Architektury Uniwersytetu w Princeton – Program in Media and Modernity

Szkoła Architektury, Dizajnu i Inżynierii Cywilnej ZHAW Winterthur

Oddział Warszawski SARP

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Archiwum Państwowe w Warszawie

Muzeum Zamoyskich w Kozłówce

Culture.pl w ramach Projektu Campus

Instytut Polski w Tel Awiwie

Instytut Polski w Sztokholmie

Kolektyw Syrena

Chimney Pot

1500m2

Kontakt:

Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie

ul. Pańska 3

00-124 Warszawa

www.prasa.artmuseum.pl

arletta.wojtala@artmuseum.pl

tel. 22 596 40 23

Muzeum Warszawy

Rynek Starego Miasta 28-42

00-272 Warszawa

www.muzeumwarszawy.pl

magdalena.skretkowicz@muzeumwarszawy.pl

tel. 22 596 67 64